

Hassas Konular

2 Aralık 2007 Rusya Federasyonu DUMA seçimleri ve Kafkasya

Ufuk Tavkul

29 Ocak 2008

Rusya Federasyonu Parlamentosu'nun alt kanadı Duma seçimleri 2 Aralık 2007 tarihinde gerçekleştirildi. % 7 barajı uygulanan seçimler sonucunda Devlet Başkanı V. Putin'in birinci sıradan aday olduğu Birleşik Rusya Partisi, Rusya Federasyonu genelinde oyların % 64.1'ini alarak seçimden zaferle çıktı. İkinci sıradaki Komünist Partisi oyların % 11.6'sını, Liberal Demokrat Parti ise % 8.2'sini aldı. Rusya Adalet Partisi'nin oyları ise % 7.8 düzeyinde kaldı.

Rusya Federasyonu'nun yeni idarî yapılanmasında artık *Güney Rusya* adıyla yer alan *Kafkasya* bölgesinde yaşamakta olan yerli etnik topluluklar şu özerk cumhuriyetlerde bulunmaktadır:

Adigey Cumhuriyeti

Batı Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin nüfus yapısı şöyledir:

Nüfus toplamı:447.109 (2002)

Kentli:234.900 (% 52.5)

Köylü:212.209 (% 47.5)

Erkek:208.109 (% 46.5)

Kadın:239.090 (% 53.5)

Adigey Cumhuriyetinin etnik topluluklara göre nüfusu şöyledir:

Adigey Cumhuriyeti Nüfus Bileşimi (2002)

Milliyetler	Nüfus	Oran (%)
Adıge	108.115	24.20
Azeri	1.399	0.31
Ermeni	15.268	3.42
Belarus	1.934	0.43
Yunan	1.726	0.37
Kürt	3.631	0.81
Çeçen	1.122	0.25
Alman	1.204	0.27
Rus	288.280	64.48
Tatar	2.904	0.65
Ukraynalı	9.091	2.03
Diğer	12.435	2.78
Toplam	447.109	100.00

Cumhuriyetin temel etnik topluluğu sayılan Adigelerin (Çerkeslerin) % 24.2 nüfus oranına ve 108.115 kişilik bir nüfusa sahip oldukları görülmektedir. Adigelerin kendi cumhuriyetlerinde azınlıkta kalmaları pek çok etnik, siyasi, toplumsal ve kültürel sorunlara yol açmaktadır.

Duma seçimlerine katılım oranı Adigey Cumhuriyeti'nde % 54.7 gibi düşük bir oranda gerçekleşirken, oyların % 74.49'unu Birleşik Rusya Partisi, dolayısıyla Putin kazanmıştır. Komünist Partisi'nin oy oranı %12.28'de kalmıştır.

Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti

Orta Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin nüfus ve etnik yapısı şöyledir:

Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti Nüfus Bileşimi – 2002

Milliyetler	Nüfus	Oran(%)
Karaçay	169.198	38.50
Çerkes	49.591	11.28
Abaza	32.346	7.36
Azeri	1.024	0.23
Ermeni	3.197	0.73
Grek	1.349	0.31
Kabardey	915	0.21
Nogay	14.873	3.38
Asetin	3.333	0.76
Rus+Kazak	147.878	33.65
Tatar	2.021	0.46
Ukraynalı	3.331	0.76
Çeçen	1.757	0.40
Diğer	8.657	1.97
TOPLAM	439.470	100.00

Nüfusun % 44'ü kentli, % 56'sı köylüdür. 1959 yılından beri Rus nüfus sayısı ve oranı düşmekte, özellikle Karaçaylıların nüfusu artmaktadır. 2007 yılı sonu itibariyle cumhuriyetteki Rus nüfusun oranının % 31'e düştüğü, Karaçay nüfusunun oranının ise % 40'ı bulunduğu görülmektedir.

Resmi kaynaklara göre Karaçay Çerkes Cumhuriyeti'nde seçimlere katılım oranı % 90 olarak gerçekleşti. Bu bölgede Birleşik Rusya Partisi'nin aldığı oy oranı % 99 olarak açıklandı.

Kabardin-Balkar Cumhuriyeti

Orta Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin nüfus ve etnik yapısı şöyledir:

Kabardey-Balkar Cumhuriyeti Nüfus Yapısı - 2002

Milliyetler	Nüfus	Oran (%)
Kabardey	498.702	55.32
Balkar	104.951	11.65
Asetin	9.845	1.10
Azeri	2.281	0.25
Ermeni	5.342	0.59
Belorus	1.194	0.13
Gürcü	1.731	0.19
İnguş	1.236	0.14

Koreli	4.722	0.52
Lak	1.800	0.20
Alman	2.525	0.28
Rus	226.620	25.14
Tatar	2.851	0.32
Türk	8.770	0.97
Meskhet	2.283	0.25
Ukraynalı	7.592	0.84
Çingene	2.357	0.26
Çeçen	4.241	0.47
Diğer	12.451	1.38
TOPLAM	901.494	100.00

Nüfusun % 56.6'sı kentlerde, % 43.4'ü köylerde yaşamaktadır.

Nüfusun % 46.9'u erkek, % 53.1'i kadındır.

Cumhuriyeti oluşturan iki ana etnik topluluktan Kabardey Çerkeslerinin % 55.32'lik nüfusa sahip olmalarına karşılık, Balkarların (Malkar Türklerinin) % 11.65'lik bir nüfusa sahip olmaları çeşitli etnik ve sosyo-kültürel sorunlara yol açmaktadır.

Kabardey Balkar Cumhuriyeti'nde Duma seçimlerine katılım oranı % 94.06 oldu. Birleşik Rusya Partisi bu cumhuriyette kullanılan oyların % 99.9'unu aldı.

Kuzey Osetya Cumhuriyeti

Orta Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin nüfus ve etnik yapısı şöyledir:

Kuzey Osetya Cumhuriyeti Nüfus Yapısı – 2002

Milliyetler	Nüfus	Oran (%)
Oset	445.310	62.70
Azeri	2.429	0.34
Ermeni	17.147	2.41
Belorus	1.002	0.14
Grek(Rum)	2.332	0.33
Gürcü	10.803	1.52
İnguş	21.442	3.02
Kabardey	2.902	0.41
Koreli	1.841	0.26
Kumuk	12.659	1.78
Rus	164.734	23.19
Tatar	2.108	0.30
Türk	2.835	0.40
Ukraynalı	5.198	0.73
Çingene	1.553	0.22
Çeçen	3.383	0.48
Diğer	12.597	1.77
TOPLAM	710.275	100.00

Cumhuriyeti oluşturan esas unsur olan Osetlerin nüfusu % 62.70 gibi büyük bir orandadır. Rus nüfus ise % 23.19 ile ikinci sıradadır. Cumhuriyetin doğu sınırlarında İnguşlar ile Osetler arasında süregelen etnik ve siyasî problemler bulunmaktadır. Osetler tarih boyunca Kafkasya'da Rusya'nın en iyi müttefikleri olarak bilinmektedirler.

Kuzey Osetya Cumhuriyetinde Duma seçimlerine katılım oranı % 63 olarak açıklanmakla birlikte Seçim Komisyonu seçim sonuçlarını açıklamayı geciktirmektedir.

İnguş Cumhuriyeti

Doğu Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin etnik ve nüfus yapısı şöyledir:

İNGUŞ Cumhuriyeti Nüfus Bileşimi- 2002

Milliyetler	Nüfus	Oran (%)
İnguş	361.057	77.27
Rus	5.559	1.18
Çeçen	95.403	20.42
Diğer	5.275	1.13
TOPLAM	467.294	100.00

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Çeçen-İnguş Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin ikiye bölünmesiyle ortaya çıkan İnguş Cumhuriyeti'nde İnguşların nüfus açısından %77.27 ile ilk sırada oldukları, onların akrabası Çeçenlerin ise % 20.42 ile ikinci sırayı aldıkları görülmektedir. Rus ve diğer etnik toplulukların oranları % 2 civarındadır.

Resmi kaynaklara göre İnguş Cumhuriyeti'nde seçimlere katılım oranı %92.11 olarak gerçekleşmiş ve Birleşik Rusya Partisi oyların % 98.91'ini almıştır.

Çeçenistan Cumhuriyeti

Orta Kafkaslarda yer alan cumhuriyetin etnik ve nüfus yapısı şöyledir:

Çeçenistan Cumhuriyeti Nüfus Bileşimi – 2002

Milliyetler	Nüfus	Oran (%)
Çeçen	1.031.647	93.47
İnguş	2.914	0.27
Kumuk	8.883	0.80
Nogay	3.572	0.33
Rus	40.645	3.68
Tatar	2.134	0.19
Türk	1.662	0.15
Diğer	12.229	1.11
TOPLAM	1.103.686	100.00

Cumhuriyetin esas unsuru Çeçenlerin % 93.47'lik bir nüfusa sahip oldukları görülmektedir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından bağımsızlık ilan eden ve Rusya ile savaşa giren Çeçenistan'da artık Rusya Federasyonu yönetiminin hâkimiyeti eline geçirdiği anlaşılmaktadır.

Rusya Federasyonu Seçim Merkezi'nin resmi internet sitesinde belirtildiğine göre Rusya'nın tüm bölgeleri arasında seçimlere en yüksek katılım oranı % 99,21'le **Çeçenistan Cumhuriyeti**'nde gerçekleşmiştir. Birleşik Rusya Partisi'nin % 99.33 oranında oy aldığı Seçim Komisyonu tarafından açıklanmıştır.

Dağıstan Cumhuriyeti

Doğu Kafkaslarda Hazar denizi kıyılarında yer alan Dağıstan Cumhuriyeti'nin etnik ve nüfus yapısı şöyledir:

Dağıstan Cumhuriyeti'nin Nüfus Bileşimi - 2002

Milliyetler	Alt Grup Nüfusu*	Nüfus	Oran(%)
Avar	-	758.438	29.44
Agul	-	23.314	0.90
Azeri	-	111.656	4.33
Ermeni	-	5.702	0.22
Dargin	-	425.526	16.51
Kumuk	-	365.804	14.20
Lak	-	139.732	5.42
Lezgi	-	336.698	13.07
Nogay	-	38.168	1.48
Rus	-	120.875	4.70
Rutul	-	24.298	0.94
Tabasaran	-	110.152	4.28
Tatar	-	4.659	0.18
Ukraynalı	-	2.869	0.11
Tsahur	-	8.168	0.32
Çeçen	-	87.867	3.42
Diğer	-	12.605	0.48
TOPLAM	-	2.576.531	100.00

Çok çeşitli etnik topluluklardan meydana gelen Dağıstan'da Rusların % 4 civarında bir nüfusa sahip oldukları görülmektedir.

Dağıstan Cumhuriyeti'nde seçime katılma oranı % 92,01 olarak gerçekleşirken, bu cumhuriyette Birleşik Rusya Partisi oyların % 90'ını almıştır.

2 Aralık 2007 Duma seçimleri ile ilgili bütün veriler Rusya Federasyonu'nun seçimlerle ilgili resmi kaynaklarına dayanmaktadır. Ancak ortaya çıkmaya başlayan yeni haberler Kafkasya'daki özerk cumhuriyetlerle ilgili resmi seçim sonuçlarının gerçekleri yansıtmadığını göstermektedir.

Rusya Federasyonu genelinde seçimlere katılım oranı % 60'larda kalırken ve toplam oyların % 64.1'ini Birleşik Rusya Partisi kazanırken, Kafkasya cumhuriyetlerinde seçimlere katılım oranının ve Birleşik Rusya Partisi'nin aldığı oyların % 90'larda olması akla değişik sorular getirmektedir.

Sözgelimi, Çeçenistan Cumhuriyeti'ndeki muhalefet partilerinden Sağ Kuvvetler Birliği'nin Çeçenistan milletvekili adayı Timur Aliyev, kendi ellerindeki verilerin Çeçenistan'da seçimlere katılım oranını % 30 olarak gösterdiğini söylemektedir.

İnguş Cumhuriyeti'nde seçim sonrası yapılan bir saha araştırması, seçmenlerin % 54.4'ünün sandık başına gitmediklerini ortaya koydu. Oysa, resmî kaynaklara göre İnguş Cumhuriyeti'nde seçimlere katılım oranı %92.11 olarak gerçekleşmiş ve Birleşik Rusya Partisi oyların % 98.91'ini almıştı.

Kabardin-Balkar Cumhuriyeti'nden gelen haberler de seçim sonuçlarına gölge düşürdü. Bu cumhuriyette Vatanseverler Partisi'ne kayıtlı üye sayısının yarısı kadar bile oy çıkmadı. Hatta parti Çerek rayonunda hiç oy alamazken bölge başkanı "Benim kullandığım oy nerede?" diye soruyordu. Rusya Vatanseverler Partisi Kabardin-Balkar Şube Başkanı Aleksandr Ordaşev, Duma seçimlerinde kullanmış oldukları oylarının nereye gittiğini anlamadıklarını belirterek, "Kabardin-Balkar'da parti üyesi sayısı 1100 iken resmi açıklamaya göre, aldığımız oy sayısı sadece 503. Ortaya çıkan sonuç, kendi üyelerimizin bile partiye oy vermediğidir. Bu sanki bir fıkra. Örneğin Çerek rayonunda partinin 66 üyesi kayıtlı, ama istatistik 'sıfır' oy gösteriyor. Hâlbuki hiç değilse grup başkanının

kendi partisine oy vermesi gerekmez mi?" dedi. Bu yüzden halkın sandığa gitmeye bile gerek duymayacağını belirten Ordaşev sonuçlara itiraz edeceklerini kaydetti.

Sonuçları reddeden Kabardin-Balkar'daki Komünist Partisi komite sekreteri Vasili Krükov da, "Seçim değil Birleşik Rusya'nın üyelerinin Devlet Duma milletvekilliğine atanması sanki" diye tepki gösterdi. Krükov ihlallerin çok olduğunu, Komünist Partisi seçim komisyonu üyelerine baskılar yapıldığını belirterek, "Onlardan ikisi gözaltına alınmak istendi, birine bugün mahkeme celbi geldi. Hâlbuki seçim komisyonu üyelerinin savcılık korumasında olması gerekiyor" dedi. Krükov'a göre, Nalçik'te bulunan 112 nolu seçim sandığında bir grup genç yasal olmayan bir şekilde oy kullanmaya kalkıştı. Buna karşı koymak isteyen Komünist Partisi seçim komisyonu üyesi Birleşik Rusya seçim komisyon üyesi ile tartıştı. Bunun üzerine seçmen listelerinden biri yırtıldı ve skandal yaşandı. Bilgilerimize göre, bu genç grup kararlı bir şekilde birçok seçim sandığına giderek oy kullanmaya çalıştı. Tüm bunları kayda geçirdik ve mahkemeye götüreceğiz" diye konuştu.

Netice itibarıyla, 2 Aralık 2007 Duma seçimlerinin sonuçlarının Rusya Federasyonu genelinde olduğu gibi Kafkasya cumhuriyetlerinde de gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır.

Ufuk Tavkul, Doç.Dr., KÖKSAV Kırım – Kafkasya Araştırmaları Enstitüsü Yönetim Kurulu üyesidir.

KÖKSAV E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAV) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAV bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.